

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2022r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2022r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. A.

przeciwko P. G.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 15 kwietnia 2021r.,

sygn. akt I.C.3055/18

uchyla zaskarżony wyrok:

- w punkcie I. w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.332,39zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 23 lipca 2018r. do dnia zapłaty,

- w punkcie II. w całości,

znosi postępowanie w zakresie czynności podjętych na rozprawie w dniu 17 marca 2021r. i zakresie wyżej określonym sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach i instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 23.07.2018r. powód R. A. wystąpił o zasądzenie od pozwanego P. G. kwoty 21.024,63zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód podniósł, że strony zawarły umowę o dostawę drzwi wewnętrznych i pozwany dostarczył drzwi oraz wykonał ich montaż, z tym że prace nie zostały w całości odebrane przez powoda z uwagi na występujące znaczne różnice w kolorze paneli względem ościeżnicy. Powód zażądał wymiany paneli na nowe, będące w tym samym odcieniu co ościeżnica, a pozwany przyjął reklamację, natomiast nie wywiązał się z zobowiązania wymiany wadliwych paneli. Ostatecznie powód pisemnie wezwał pozwanego do wykonania umowy wyznaczając mu w tym celu termin, a po jego upływie, pismem z 13.12.2017r., złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy i następnie pismem z 29.03.2018r. wezwał pozwanego do przywrócenia stanu sprzed zawarcia umowy, tj. demontażu drzwi. Pozwem powód dochodził natomiast zapłaty kwot: 14.800,-zł jako zwrotu należności przekazanych pozwanemu na poczet wynagrodzenia; 1.985,-zł jako kary umownej zastrzeżonej w § 7 ust. 2 pkt c) umowy (10% wartości umowy) i 4.239,63zł jako odszkodowania z tytułu szkody poniesionej w związku z niewykonaniem zobowiązania przez pozwanego.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Zdaniem pozwanego brak było podstaw do odstąpienia przez powoda od umowy i dochodzone w związku z tym roszczenia nie były zasadne. Ponadto powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, a jego roszczenie o naprawienie szkody oparte zostało o oferty i wyceny, które zostały zawyżone.

Pismem datowanym na 30.12.2020r. powód rozszerzył żądanie zasądzenia odszkodowania do kwoty 13.322,39zł, odwołując się w tym zakresie do opinii biegłego zawierającej wyliczenie kosztorysowe robót związanych z demontażem drzwi, ościeżnic i okładzin dekoracyjnych wraz z przemalowaniem ścian, w których znajdowały się drzwi. Łącznie zatem powód dochodził zapłaty kwoty 30.107,39zł.

Wyrokiem z dnia 15.04.2021r., sygn. akt I.C.3055/18 Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30.117,39zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

- 1) 14.800,-zł od dnia 23.12.2017r. do dnia zapłaty,
- 2) 1.985,-zł od dnia 23.12.2017r. do dnia zapłaty,
- 3) 13.332,39zł od dnia 23.07.2018r. do dnia zapłaty,

II. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.123,-zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w tym 3.600,-zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego.

Apelację od wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w: w pkt I. co do kwoty 13.332,39zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23.07.2018r. do dnia zapłaty oraz w pkt II. obciążającej go w całości kosztami procesu.

Pozwany przede wszystkim zarzucił nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. z uwagi na pozbawienie go możliwości obrony swych praw, i w tym zakresie wskazał na naruszenie przez Sąd Rejonowy art. 205¹ § 1 k.p.c. poprzez wydanie na rozprawie 17.03.2021r. postanowienia o oddaleniu wniosku pełnomocnika pozwanego o zajęcie stanowiska co do pisma powoda z 30.12.2020r. jako mającego zmierzać do przedłużenia postępowania, podczas gdy ten sam Sąd doręczając pozwanemu w dniu 10.03.2021r. ww. pismo powoda zobowiązał pozwanego do zajęcia stanowiska do treści doręczanego mu pisma, wyznaczając po terminu termin 14 dni, który upływałby 24.03.2021r., zaś do pisma rozszerzającego powództwo mają zastosowanie przepisy dotyczące pozwu, a tym samym prawem strony pozwanej jest możliwość ustosunkowania się do pisma rozszerzającego powództwo w terminie krótszym niż dwa tygodnie.

Z ostrożności procesowej pozwany zarzucił:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, sprowadzający się do:
  - a) nieustalenia przez Sąd I instancji, że w żadnym miejscu umowy z 7.04.2017r. o dostawę drzwi wewnętrznych P., w której strony zastrzegły ponoszenie odpowiedzialności wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, w tym na wypadek odstąpienia przez zamawiającego od umowy z powodu okoliczności, za które odpowiada wykonawca, w formie kar umownych (§7 umowy), strony nie dopuściły możliwości dochodzenia odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary,
  - b) mylnego przyjęcia, że w wyniku niewykonania zobowiązania przez pozwanego skutkiem odstąpienia przez powoda od umowy, powód poniósł szkodę (koszt związany z demontażem i przywróceniem do stanu sprzed montażu drzwi zamontowanych przez pozwanego na nieruchomości powoda) w wysokości 13.332,39zł, opierając się o opinię biegłego sądowego A. R. (1) z dnia 20.11.2020r., podczas gdy opinia ta została sporządzona przez biegłego w sposób nierzetelny, w szczególności w zakresie sporządzonego przez biegłego kosztorysu odnośnie do malowania powierzchni

wewnętrznych, i jako taka jest nieprzydatna w sprawie, tym samym kwota dochodzonego odszkodowania pozostała nieudowodniona przez powoda,

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności:

a) umowy z 7.04.2017r. o dostawę drzwi wewnętrznych P. z pominięciem okoliczności, iż w łączącej strony umowie, od której powód odstąpił, a w której strony zastrzegły ponoszenie odpowiedzialności wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, w tym na wypadek odstąpienia przez zamawiającego od umowy z powodu okoliczności, za które odpowiada wykonawca, w formie kar umownych (§ 7 umowy), strony nie dopuściły możliwości dochodzenia odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary,

b) uznania za wiarygodny dowodu z opinii biegłego sądowego A. R. (1) z dnia 20.11.2020r., pomimo że opinia ta została sporządzona przez biegłego w sposób nierzetelny, w szczególności w zakresie sporządzonego przez biegłego kosztorysu odnośnie do malowania powierzchni wewnętrznych, i jako taka, jest nieprzydatna w sprawie, tym samym kwota dochodzonego odszkodowania pozostała nieudowodniona przez powoda, zaś niewłaściwa ocena materiału dowodowego w tym zakresie doprowadziła do poczynienia błędnych ustaleń opisanych w punkcie l.b) powyżej,

3) naruszenie art. 484 § 1 zd. 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i całkowite pominięcie, że żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły, podczas gdy w łączącej strony umowie z dnia 7.04.2017r. o dostawę drzwi wewnętrznych P., od której powód odstąpił, a w której strony zastrzegły ponoszenie odpowiedzialności wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, w tym na wypadek odstąpienia przez zamawiającego od umowy z powodu okoliczności, za które odpowiada wykonawca) w formie kar umownych, strony nie dopuściły możliwości dochodzenia odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary, zaś Sąd I instancji zasądził zarówno zastrzeżoną w umowie karę umowną, jak i pełne odszkodowanie, co w świetle art. 484 § 1 zd. 2 k.c. jest niedopuszczalne i to nie dość, że w wysokości zdaniem pozwanego nieudowodnionej, ale też nieumniejszonej o wysokość zastrzeżonej i zasądzonej kary umownej,

4) naruszenie art. 471 k.c. w zw. z art. 494 § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 483 i 484 § 1 zd. 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie z pominięciem okoliczności, że naprawienie szkody poniesionej przez odstępującego może nastąpić przez zapłatę zastrzeżonej kary umownej, a kara umowna zastępuje odszkodowanie dochodzone na zasadach ogólnych, co zostało wyrażone w art. 484 § 1 zd. 2 k.c., a co skutkowało zasądzeniem przez Sąd I instancji zarówno zastrzeżonej w umowie kary umownej, jak i pełnego odszkodowania tytułem szkody jaką powód poniósł w związku z niewykonaniem zobowiązania przez pozwanego na podstawie art. 471 k.c. i to nie dość że w wysokości zdaniem pozwanego nieudowodnionej, o czym dalej, ale też nie umniejszonej o wysokość zastrzeżonej i zasądzonej kary umownej z tego tytułu, podczas gdy strony nie dopuściły w umowie z 7.04.2017r. możliwości dochodzenia odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary,

5) naruszenie art. 481 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie odsetek w wysokości odsetek ustawowych opóźnienie liczonych od kwoty 13.332,39zł od dnia 23.07.2018r. do dnia zapłaty (pkt 1.3. wyroku), podczas gdy wobec niedopuszczalności dochodzenia przez powoda odszkodowania przewyższającego wysokość zastrzeżonej kary umownej pozwany nie może pozostawać w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia, które nie jest powodowi w ogóle należne,

6) naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. poprzez zasądzenie przez Sąd I instancji od pozwanego na rzecz powoda kwoty 30.117,39zł tytułem należności głównej, podczas gdy powód w piśmie z dnia 30.12.2021r., rozszerzającym powództwo w zakresie szkody objętej punktem 3 pozwu do kwoty 13.322,39zł (nie zaś kwoty 13.332,39zł), żądał zasądzenia na jego rzecz łącznie kwoty 30.107,39zł, zatem zasądzona została kwota przewyższająca o 10,-zł żądanie pozwu w zakresie należności głównej oraz w zakresie odsetek zasądzonych od tej kwoty od dnia 23.07.2018r. do dnia zapłaty,

7) naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji obciążenie wyłącznie pozwanego kosztami procesu, podczas gdy winien on być uznany za wygrywającego w części 44,25% (stosunek kwoty 13.322,39zł - co do której powództwo winno być oddalone - do kwoty 30.107,39zł żądania powoda),

8) naruszenie art. 100 zd. 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy pozwany winien być uznany za wygrywającego w części 44,25% (stosunek kwoty 13.322,39zł - co do której powództwo należało oddalić - do kwoty 30.107,39zł żądania powoda), a tym samym koszty procesu powinny być stosunkowo rozdzielone,

9) naruszenie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 227 i 278 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd I instancji mocą postanowienia Sądu wydanego na rozprawie w dniu 17.03.2021r. wniosku pełnomocnika pozwanego o uzupełnienie opinii biegłego A. R. i ewentualne jego przesłuchanie w tym celu, pomimo że - w przypadku uznania przez Sąd zasadności roszczenia odszkodowawczego - przedmiotem wnioskowanego dowodu miały być fakty mające istotne znaczenie dla sprawy, wymagające wiadomości specjalnych, zaś sam Sąd uprzednio zobowiązał biegłego A. R. (1) do zajęcia stanowiska do pisma pełnomocnika pozwanego z 18.01.2021r. z zastrzeżeniami do opinii, jednakże biegły nie złożył żadnej odpowiedzi do dnia ww. rozprawy, a zatem Sąd uprzednio widział potrzebę złożenia przez biegłego dodatkowych wyjaśnień, co potwierdza tylko zasadność zgłoszenia przez stronę zastrzeżeń do opinii,

10) naruszenie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda w pkt. 1.3. wyroku odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od dnia 23.07.2018r., tj. od dnia wniesienia pozwu od kwoty 13.332,39zł, podczas gdy powód żądał w pozwie pierwotnie odszkodowania w wysokości 4.239,63zł i odsetek za opóźnienie od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (pkt 3 pozwu), zaś pismo powoda z 30.12.2020r. rozszerzające powództwo w zakresie szkody do kwoty 13.322,39zł zostało doręczone pozwanemu dopiero w 10.03.2021r., co uzasadniałoby co najwyżej ewentualne zasądzenie odsetek ustawowych w świetle art. 455 k.c. w zakresie żądania objętego pkt. 3 pozwu od kwoty 4.239,63zł od dnia 23.07.2018r., zaś od kwoty 9.082,76zł (1 3.322,39zł - 4.239,63zł) od dnia 11.03.2021r. do dnia zapłaty.

W oparciu o te zarzuty pozwany domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, tj. począwszy od rozprawy w dniu 17.03.2021r., i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Ewentualnie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 13.332,39zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (a więc oddalenie powództwa ponad kwotę 16.785,-zł) i stosunkowe rozdzielenie kosztów procesu, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Wniósł ponadto o zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia oraz

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie, gdyż zasadny był już najistotniejszy z podniesionych w niej zarzutów związany z nieważnością postępowania, której stwierdzenie musiało skutkować uchyleniem orzeczenia w zaskarżonym zakresie (art. 378 § 1 k.p.c.).

Zgodnie z art. 379 § 1 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Ustawodawca nie określił sytuacji, kiedy następuje pozbawienia strony możliwości obrony, pozostawiając to do oceny w okolicznościach konkretnej sprawy. W orzecznictwie utrwaliło się natomiast stanowisko, że chodzi o wypadki, gdy na skutek uchybień procesowych popełnionych przez sąd, będących wynikiem naruszenia konkretnych przepisów k.p.c., strona w praktyce nie mogła podjąć stosownej obrony, a jednocześnie nie miała możliwości usunięcia skutków tych uchybień przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w danej instancji (tak Sąd Najwyższy np. w: postanowieniu z 17.10.1969r., I CR 316/69; wyroku z 10.05.1974r., II CR 155/74, wyroku z 12.02.2004r., IV CK 61/03 czy postanowieniu z 22.05.2014r., IV CSK 545/13).

W niniejszej sprawie powód dochodził roszczeń pieniężnych, mających swe źródło w odstąpieniu przez niego od zawartej przez strony umowy z 7.04.2017r., którą Sąd Rejonowy zakwalifikował jako umowę nienazwaną łączącą w sobie elementy umowy sprzedaży (art. 535 k.c.) i umowy o dzieło (art. 627 k.c.). Odstąpienie od umowy dokonane przez powoda pismem z 13.12.2017r. Sąd Rejonowy uznał za skuteczne w świetle art. 638 § 1 k.c. w zw. z art. 560 k.c. (gdyż pozwany bez uzasadnionej przyczyny opóźnił się w usunięciu wad przedmiotu umowy, tj. wymiany paneli różniących się odcieniem koloru z ościeżnicą), w związku z czym uwzględnił roszczenie o zwrot uiszczonej zaliczki i części ceny w łącznej wysokości 14.800,-zł, a także roszczenie o zasądzenie kary umownej w wysokości 1.985,-zł (10% wartości umowy) zastrzeżonej w § 7 umowy na wypadek odstąpienia od umowy przez zamawiającego z powodu okoliczności, za które odpowiada wykonawca. Wyrok zasądający te należności wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 23.12.2017r. uprawomocnił się w związku z jego niezaskarżeniem w ustawowym terminie (art. 363 § 1 i 3 k.p.c.), a zatem sprawa w tym zakresie nie podlegała już badaniu na etapie postępowania apelacyjnego.

Powód domaga się także zasądzenia odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwanego. Z uzasadnienia pozwu wynika, że niewykonanie zobowiązania powód wiąże z niezrealizowaniem przez pozwanego skierowanego do niego pismem z 29.03.2018r. wezwania do przywrócenia – po odstąpieniu przez powoda od umowy – stanu sprzed zawarcia umowy poprzez demontaż przedmiotowych drzwi. Z kolei jako szkodę powód traktuje koszt demontażu drzwi oraz przemalowania pomieszczeń (k.4v). Wysokość odszkodowania powód określił w pozwie na kwotę 4.239,63zł i domagał się jej zasądzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty wniesienia pozwu, natomiast pismem z 30.12.2020r. powód rozszerzył żądanie z tego tytułu do kwoty 13.322,39zł, wynikającej z opinii biegłego z dziedziny budownictwa inż. A. R. (1) z 20.11.2020r. (k.170v).

Nie ma wątpliwości, że powyższa zmiana przedmiotowa powództwa podlegająca na ilościowym jego rozszerzeniu mogła nastąpić jedynie w piśmie procesowym, do którego stosuje się odpowiednio przepisy o pozwie (art. 193 § 2¹ k.p.c.), a skoro pismo to złożono poza rozprawą, skutki rozszerzenia, w tym skutki zawisłości sprawy w zakresie rozszerzonego żądania (art. 192 k.p.c.) czy też ewentualne skutki materialnoprawne, następowały z chwilą doręczenia tego pisma pozwanemu przez sąd, po dokonaniu uprzedniej kontroli, czy spełnia ono wymogi formalne i fiskalne pozwu (art. 193 § 3 k.p.c., por. także uchwałę (7) SN z 11.12.2018r., III CZP 31/18, publ. OSNC 2019/4/35). Pozwany ma rację, że pismo zawierające rozszerzenie powództwa pełni rolę pozwu w zakresie rozszerzonego żądania, skoro musi spełniać wymagania formalne pozwu (art. 187 w zw. z art. 193 § 2¹ k.p.c.). Można zatem bronić poglądu, że do tego pisma – w stanie prawnym obowiązującym od 7.11.2019r. i od tej daty mającym zastosowanie w niniejszym postępowaniu (por. art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4.07.2019r. o zmianie ustawy – KPC oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2019/1469 ze zm.) – znajdował zastosowanie art. 205¹ § 1 k.p.c., który stanowi, że Przewodniczący zarządza doręczenie pozwu pozwanemu i wzywa go do złożenia odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie nie krótszym niż dwa tygodnie. Jak się wydaje, takie stanowisko zajmował także początkowo Przewodniczący w Sądzie Rejonowym, skoro zarządzeniem z 17.02.2021r. nakazał doręczenie pełnomocnikowi pozwanego odpisu pisma powoda z 30.12.2021r. wraz z wezwaniem do zajęcia stanowiska co do treści pisma w terminie 14 dni (k.213). Oczywiście w tym wypadku zmiana powództwa nie polegała na wystąpieniu z całkowicie nowym roszczeniem, lecz dotyczyła ona roszczenia o odszkodowanie, które zostało zgłoszone już w pozwie, a powód rozszerzył je do kwoty wyższej, co było podyktowane wynikami postępowania dowodowego, tj. wnioskami opinii biegłego. W orzecznictwie wyrażane jest zapatrywanie, że w takim wypadku pisma procesowego, które zawiera rozszerzenie powództwa, nie należy utożsamiać stricte z pozwem, gdyż nie ma ono autonomicznego charakteru, całkowicie oderwanego od procesu, w którym zostało złożone (por. wyrok SO w Olsztynie z 3.11.2021r., X Ca 718/21).

Nawet przy takim ujęciu, a więc uznaniu, że art. 205¹ § 1 k.p.c. nie ma zastosowania, gdy następuje jedynie ilościowa zmiana żądania, trzeba jednak mieć na względzie, że w razie zmiany powództwa pozwany musi mieć umożliwione przygotowanie się do obrony. Dodatkowo w niniejszej sprawie ilościowa zmiana żądania przez powoda oparta była na wnioskach opinii biegłego, którą pozwany zakwestionował, zgłaszając w piśmie procesowym z 18.01.2021r. zarzuty do opinii i wnosząc o sporządzenie przez biegłego opinii uzupełniającej (k.190-193). Pozwany w apelacji zasadnie zwrócił uwagę, że Sąd Rejonowy wyznaczył mu 14-dniowy termin do złożenia pisma przygotowawczego, w którym

ustosunkuje się do rozszerzonego powództwa, co oznacza, że sam uznawał taki czas za niezbędny. Termin ten upływał dla pozwanego z dniem 24.03.2021r., gdyż odpis pisma z 30.12.2020r. i zobowiązanie doręczono mu 10.03.2021r. (k.216). Oczywiście strona pozwana, której pełnomocnik był obecny na rozprawie odbywającej się 17.03.2021r., mogła już wówczas przedstawić swoje stanowisko odnośnie do rozszerzonego powództwa, ale nie była do tego zobligowana i nie musiała być na to przygotowana. Usprawiedliwione było przecież oczekiwanie pozwanego, że wyznaczony mu uprzednio termin do złożenia pisma przygotowawczego będzie respektowany przez Sąd Rejonowy. Nie było w każdym razie podstaw do uznania, że wniosek pozwanego o umożliwienie mu złożenia pisma przygotowawczego w wyznaczonym terminie zmierza do przedłużenia postępowania, co stanowiło przyczynę oddalenia tego wniosku przez Sąd Rejonowy w pkt 2. postanowienia z 17.03.2021r. (k.238-238v).

Oczekiwanie pozwanego można tym bardziej zrozumieć, że na podstawie zarządzenia Przewodniczącego z 27.01.2021r. wezwano biegłego do zajęcia w terminie 21 dni stanowiska co do treści pisma pozwanego z 18.01.2021r. (k.195, termin ten upływał dla biegłego z dniem 8.03.2021r. – k.214). Wydając takie polecenie biegłemu Przewodniczący dał wyraz swemu przekonaniu, że zastrzeżenia pozwanego do opinii, po ich analizie, uznaje za wymagające wyjaśnień, zgodnie z art. 286 k.p.c. Biegły do czasu rozprawy wyznaczonej na 17.03.2021r. nie zrealizował nałożonego zobowiązania (złożył stosowne wyjaśnienia na piśmie w dniu 1.04.2021r., a więc już po zamknięciu rozprawy – k.239), zaś w świetle wcześniejszego zarządzenia zaskakujące dla strony pozwanej był z pewnością pkt 1. postanowienia z 17.03.2021r., w którym Sąd Rejonowy m.in. na podstawie art. 205² § 1 pkt 5 k.p.c. oddalił jej wniosek o uzupełnienie opinii, ewentualnie przesłuchanie biegłego jako zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Skoro Sąd Rejonowy nie uzyskał do dnia rozprawy wyjaśnień od biegłego, a jednocześnie nie upłynął pozwanemu wyznaczony wcześniej termin do złożenia pisma przygotowawczego, to tym bardziej pozwany mógł liczyć, że pisemne stanowisko będzie mógł przedstawić.

Dodatkowo Sąd Okręgowy podkreśla, że podziela ten kierunek wykładni art. 286 k.p.c. prezentowany w orzecznictwie, zgodnie z którym jeżeli zostaną zgłoszone zastrzeżenia do opinii, to przewidziane w art. 286 k.p.c. (i art. 290 § 3 k.p.c.) uprawnienie sądu do zażądania jej uzupełnienia czy też wyjaśnienia staje się obowiązkiem, gdyż wymogiem prawidłowego przeprowadzenia tego dowodu jest umożliwienie stronom uzyskanie odpowiedzi na ich wątpliwości. Nieuwzględnienie wniosku strony w tym przedmiocie stanowi natomiast uchybienie procesowe, które może mieć wpływ na wynik sprawy, gdyż może ono prowadzić do sprzeczności pomiędzy stanem faktycznym wyłaniającym się z materiału dowodowego zebranego w postępowaniu i przyjętym za podstawę orzeczenia a stanem rzeczywistym. Nie można przecież wykluczyć, że dopiero wyjaśnienie lub uzupełnienie opinii pozwoli na pełne ustalenie okoliczności sprawy (por. np. wyrok SN z 10.01.2012r., I UK 236/11, wyrok SN z 16.10.2014r., II UK 27/14 czy wyrok SN z 17.03.2017r., III CSK 84/16).

Podsumowując, na skutek naruszających przepisy procesowe i pozostających ze sobą w sprzeczności decyzji Sądu Rejonowego związanych z nałożeniem na pozwanego obowiązku ustosunkowania się do rozszerzonego powództwa oraz uzyskania wyjaśnień od biegłego w związku z wydaną opinią, pozwany został pozbawiony możliwości obrony swych praw gdy chodzi o skierowane przeciwko niemu roszczenie o zasądzenie odszkodowania. Jest to przyczyna nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), przy czym uchybienia sądu nie podlegają w tym wypadku badaniu pod kątem wpływu na treść orzeczenia.

Na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił zatem wyrok w zaskarżonej części, zniósł postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością, tj. w zakresie czynności podjętych na rozprawie 17.03.2021r., i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu – zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. – rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk